Aan de gemeenteraad van Hardenberg
Postbus 500
7770 BA Hardenberg

Bezoekadres
Stephanuspark 1
7772 HZ Hardenberg

Postbus 500
7770 BA Hardenberg

Telefoon 14 0523
www.hardenberg.nl

Datum	21 mei 2024
Contactpersoon	Beatrijs de Vries / Carel Plas
Zaaknummer	650558

VERZONDEN 22 mei 2024

Onderwerp Raadsbrief proces locatieonderzoek AZC

Geachte leden van de raad,

Op dinsdag 16 januari jl. is het handelingskader; '*Vanuit basis in Hardenberg richting een bestendig bestaan*', in de raad besproken en (geamendeerd) aangenomen.

"*De gemeente Hardenberg realiseert zich dat zij na 2026 een opgave houdt voor de opvang van vluchtelingen. Dat vraagt een zorgvuldig proces voor het bepalen van omvang, vorm en locatie met alle betrokken partijen. Omdat het om reguliere opvang gaat, is de gemeenteraad het orgaan dat hierover een besluit moet nemen. Het college bereidt een raadsvoorstel voor (beoogd voor de zomer 2024) over hoe Hardenberg daar invulling aan kan en wil geven. Het college onderbouwt in het voorstel welke omvang, locatie en vorm zij voor Hardenberg passend en verantwoord vindt. Input uit de samenleving, de dilemma's en de afwegingen die gemaakt zijn, worden daarbij inzichtelijk gemaakt. Ook doet het college een procesvoorstel voor vervolggesprekken met en communicatie naar de samenleving. Dit communicatieplan voorziet in een gemeente brede, vroegtijdige, periodieke, complete en consequente informatievoorziening. Daarbij maken we duidelijk waar ruimte is voor invloed en waar niet. Het beoordelen van de geschiktheid van de huidige locatie behoort tot de mogelijkheden*"[1].

Het college wil u door middel van deze brief informeren over de voortgang van dit proces.

Omvang
Ongeveer een week na vaststelling van het handelingskader is de spreidingswet vastgesteld en deze is per 1 februari 2024 van kracht. Afgelopen week is het hoofdlijnenakkoord gepresenteerd waarin wordt aangekondigd dat er een Asielcrisiswet zal komen om de 'acute asielinstroom en -opvangcrisis te bestrijden, onder meer door intrekking van de Spreidingswet'[2]. Wat de

[1] Handelingskader "vanuit basis in Hardenberg richting een bestendig bestaan" januari 2024: pg: 8
[2] Hoofdlijnenakkoord "HOOP, LEF EN TROTS - Hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 van PVV, VVD, NSC en BBB" mei 2024: pg 3

consequenties hiervan zijn voor de korte termijn (waarin de Spreidingswet nog geldt) is onzeker. Ook is onzeker wat de betekenis is voor de opvangcrisis. Maatregelen daarvoor worden niet in het akkoord benoemd.

Uw raad heeft voor de vaststelling van de spreidingswet in januari aangegeven zijn verantwoordelijkheid in de opvang van asielzoekers ook na 2026 (evenredig) te willen blijven nemen. Ook is toen vastgesteld dat de gemeente Hardenberg "uiteraard invulling [zal] geven aan wettelijk opgelegde taken"[3]. De spreidingswet zoals die nu geldt, gaat uit van een evenredige spreiding van de opvang van asielzoekers over Nederland. Voor de gemeente Hardenberg is voor deze eerste cyclus het aantal opvangplaatsen vastgesteld op 355 waarvan 30 geschikt voor alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV's).
Vanuit de eigenstandige doelstelling van een evenredige opvang van asielzoekers na 2026 betekent dit dat de aantallen, zoals deze in de Spreidingswet worden gehanteerd, richtinggevend kunnen zijn.
De vraag of (en tot wanneer) het dwingend wettelijk kader geldt is voor de opgave in Hardenberg niet bepalend. Wat wel van belang is, is om de tijd tot het aflopen van de bestuursovereenkomst te gebruiken voor een zorgvuldig proces met betrekking tot de specifieke invulling voor locatie en vorm.

Spreidingswet
Binnen deze wet krijgen gemeenten eens in de twee jaar te horen van de minister wat de taakstelling is. Voor 1 november 2024 (en 2026, 2028, etc.) levert de Commissaris van de Koning (CdK) een verslag op aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over of en hoe de provincie aan haar opgave gaat voldoen. Een opvangplek telt mee wanneer deze minimaal voor de lengte van een cyclus van twee jaar beschikbaar is.
Op basis van het verslag neemt de Minister van Justitie en Veiligheid eens in de twee jaren uiterlijk op 31 december een verdeelbesluit. Daarin worden de benodigde opvangplaatsen per provincie verdeeld over de in het besluit opgenomen gemeenten. Als in het verslag van de CdK is gekomen tot een volledige invulling van de provinciale opvangopgave, die ook voor de ketenpartners in de migratieketen uitvoerbaar is, neemt de Minister deze verdeling in beginsel over in het verdeelbesluit. Als niet aan de opgave wordt voldaan, maakt de Minister zelf een verdeelbesluit.
Vóór 31 december 2024 neemt de Minister het eerste verdeelbesluit[4]. De nu geldende taakstelling voor de gemeente Hardenberg voor deze eerste cyclus is vastgesteld op 355 opvangplaatsen waarvan 30 geschikt voor alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV's). Deze moeten binnen de wet per 1 juli 2025 gerealiseerd zijn, in ieder geval tot 1 februari 2026. De huidige afspraken met het COA over het AZC Hardenberg voor de opvang van 700 asielzoekers lopen nog tot 28 februari 2026. Daarmee voldoet de gemeente Hardenberg voor de eerste cyclus aan de taakstelling.

De gemeente Hardenberg draagt hiermee op dit moment 345 plekken boven de eigen taakstelling bij aan de provinciale opgave. Door het uitgangspunt om na afloop van de bestuursovereenkomst een evenredige bijdrage te willen leveren, is de beëindiging hiervan per 1 maart 2026 relevant voor de opgave van de collega-gemeenten in de provincie. Want ook zonder spreidingswet zal er een beroep gedaan blijven worden op alle gemeenten om een deel van de opvangcrisis voor hun rekening te nemen. Het college brengt de lijn uit het

[3] Handelingskader "vanuit basis in Hardenberg richting een bestendig bestaan" januari 2024: pg: 3
[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/aanpak-crisis-opvang-asielzoekers/spreidingswet

handelingskader dat Hardenberg *evenredig* zal bijdragen, daarom nu al in op de verschillende bestuurlijke tafels.
Gezien de grote onzekerheden en schommelingen in de prognoses van de aantallen asielzoekers, richten we ons bij de zoektocht op één of meerdere locaties waar in totaal ongeveer 400 plekken zijn te realiseren.

Locatie
Het college interpreteert het aangenomen amendement op het handelingskader – met betrekking tot de opvang van asielzoekers na 2026 – als opdracht om meerdere mogelijke locaties te beoordelen op geschiktheid. Dat betekent dat alle inwoners van Hardenberg potentiële omwonenden zijn. De ervaring met de zoektocht naar geschikte locaties voor de opvang van Oekraïense ontheemden is dat locaties die überhaupt geschikt te maken zijn, schaars zijn. Voor locaties die langer beschikbaar moeten zijn, geldt dit nog sterker. Bij de zoektocht naar locaties voor de opvang van Oekraïners hanteren we een vast stramien[5]. In analogie hiermee willen we de zoektocht naar geschikte locaties voor de opvang van asielzoekers na 2026 als volgt vorm geven:

1. We kijken zelf welke locaties geschikt zijn en beoordelen locaties die worden aangeboden op mogelijke geschiktheid.
2. We voeren een globale beoordeling uit van deze locaties op basis van vooraf opgestelde kaders (daarover later in deze brief). We verwerken de uitkomsten in een rapportage. Deze rapportage geeft inzicht in kansrijke locaties. Dat kan één locatie zijn, maar kan ook om meerdere locaties gaan.
3. Het college neemt een besluit om de raad een voorstel te doen over het vervolg op basis van de uitkomsten van het globale locatieonderzoek. Daarin vraagt het college aan uw raad om verdiepend onderzoek te doen naar de kansrijke locatie(s). Omdat dit een openbaar collegebesluit en raadsvoorstel is, nemen we de volgende stappen binnen 24 uur na het collegebesluit:
    - besluit college met betrekking tot raadsvoorstel;
    - informeren raad (mondeling);
    - informeren direct omwonenden kansrijke locaties (persoonlijk);
    - informeren plaatselijk belang kansrijke locaties (persoonlijk);
    - informeren omgeving kansrijke locaties (brief);
    - daarna brede communicatie over de kansrijke locaties via de gemeentelijke kanalen en pers.
4. Na besluitvorming door de gemeenteraad over het vervolgproces vindt een verdiepend onderzoek plaats naar de kansrijke locaties, in nauwe afstemming en direct persoonlijk contact met betrokkenen (waaronder omwonenden en bewoners).
5. Op basis van dit onderzoek legt het college de raad een voorstel voor definitieve besluitvorming voor over de keuze voor een locatie/locaties, vorm en omvang na 1 maart 2026. Dan zal opnieuw communicatie plaatsvinden in dezelfde volgorde.

De ervaring leert dat de locatiekeuze voor de opvang van vluchtelingen gevoelig ligt. Er zijn voor- en tegenstanders en mensen die neutraal zijn. Bij opvang in de directe leefomgeving spelen verschillende zorgen en ideeën een rol. Het college is zich zeer bewust van zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid om te zorgen dat de last van de besluitvorming niet meer dan nodig op de gemeenschap moet drukken. De ruimte voor invloed is in de fase van

[5] Handelingskader "vanuit basis in Hardenberg richting een bestendig bestaan" januari 2024: pg: 9

besluitvorming met betrekking tot de locatiekeuze daarom beperkt tot het in algemene zin inbrengen van ervaringen, behoeften, zorgen en ideeën. De weging is in deze fase nadrukkelijk een bestuurlijke en politieke verantwoordelijkheid.

Vorm
Na de uitvoering van het globale locatieonderzoek zal in nauwe afstemming met direct omwonenden, bewoners en andere betrokkenen het proces vervolgd worden. Met de inbreng uit gesprekken zal diepgaander onderzoek naar (de mogelijkheden op) de locatie/locaties plaatsvinden: zoals invulling, ontwerp, ontsluiting, looproutes, veiligheid en participatiemogelijkheden. Ook sociale en maatschappelijke behoeften en aspecten zullen worden onderzocht zodat er zowel voor (toekomstige) bewoners als de omgeving zo'n optimaal mogelijke situatie ontstaat. In deze fase is er nadrukkelijk ruimte voor invloed van de omgeving in het in beeld brengen van de dilemma's en relevante afwegingen. Deze fase leidt tot een raadsvoorstel met definitieve besluitvorming over omvang, locatie(s) en vorm voor de opvang van asielzoekers in Hardenberg na 28 februari 2026.

Kaders voor globaal locatieonderzoek
Vanwege de complexiteit van de ruimtelijke inpassingsvraagstukken en om de objectiviteit van het onderzoek te waarborgen, is er voor gekozen om het globale locatieonderzoek te laten uitvoeren door een daartoe geëquipeerde organisatie. In de formulering van de opdracht zijn de volgende kaders leidend:

- We zoeken één of meerdere locaties waar in totaal ongeveer 400 mensen kunnen worden gehuisvest. Daarbij brengen we de mogelijkheden voor (het combineren van) facilitering en begeleiding van de locatie(s) in beeld.
    - Argumentatie: als een locatie 300+ bewoners heeft dan wordt door het COA alles zelfstandig aangestuurd en zijn alle functionaliteiten en faciliteiten aanwezig. Denk dan aan een locatie manager, een vast team van COA medewerkers, 24 uur per dag beveiliging. Ook huisartsenzorg voor asielzoekers (GZA), de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) en Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) hebben dan een team op locatie. Wat betreft de faciliteiten gaat het om centrale ruimtes als een recreatie-, vrouwen-, jongeren- en sportruimte, een receptie en sportveld.

Een locatie met minder bewoners wordt beschouwd als een satelliet locatie, aangestuurd door een locatiemanager op afstand en zonder eigen vast team. Medewerkers worden dan ingevlogen vanuit andere locaties.
Locaties voor specifieke doelgroepen kennen ook intensieve faciliteiten en functionaliteiten.

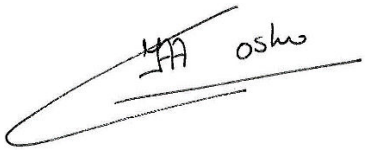
- De mogelijke locatie(s) zijn tijdig beschikbaar. Dat betekent onder de Spreidingswet dat deze per 1 maart 2026 bewoonbaar zijn voor minimaal 355 mensen.
- Er zijn voldoende nutsvoorzieningen
    - Argumentatie: Het duurt op dit moment minimaal een jaar van aanvraag tot realisatie om aangesloten te worden op het elektriciteitsnetwerk.
- De nabijheid van voorzieningen (waaronder openbaar vervoer, winkels en (taal)scholen) moet geborgd zijn.
    - Argumentatie: intentie is om na 2026 kansrijke asielzoekers op te vangen waarmee we op dag 1 met de integratie kunnen starten. Nabijheid van voorzieningen is daarvoor essentieel.

Planning
Deze zomer willen we de raad kunnen informeren over de uitkomsten van het globale locatieonderzoek en het raadsvoorstel dat naar aanleiding daarvan zal worden voorgelegd. Een onderbouwd voorstel over omvang, locatie(s) en vorm volgt na het verdiepend onderzoek, het streven is in het najaar 2024. Daarin zullen de input uit de samenleving, de dilemma's en de afwegingen die gemaakt zijn, inzichtelijk worden gemaakt. We verwachten hiermee te kunnen voldoen aan de zorgvuldigheid dat dit proces van Hardenberg vraagt en aan de wettelijke termijn voor het realiseren van onze taakstelling.

Communicatie
De omwonenden van het huidige AZC zijn op dit moment de enigen waarvoor geldt dat een locatie in hun omgeving tot de mogelijke locaties behoort. Ook zijn dit de mensen die ervaring hebben met het wonen in de buurt van het AZC. Als gemeente hebben we met de drie direct betrokken plaatselijke belangen een gesprek gevoerd over de in deze brief beschreven invulling van het proces (23 april, 7 en 8 mei). Er is over het algemeen begrip voor de bijzondere positie dat dit de enige plaatselijke belangen zijn waarmee we in deze fase in gesprek zijn. Ook op de omwonendenavond van het COA (13 mei) is het proces aan de orde gekomen en hebben mensen hun suggesties en zorgen geuit. De direct omwonenden vinden het belangrijk dat de eindtermijn van de huidige bestuursovereenkomst wordt nagekomen. Ze hebben op basis van hun ervaring weinig vertrouwen in de mate waarin hun ideeën en inbreng worden meegenomen. In de opdracht voor het globale locatieonderzoek zullen we hier expliciet aandacht voor hebben.
Een uitgebreid communicatieplan zal onderdeel uitmaken van het voorstel over het vervolg na het globale locatieonderzoek.

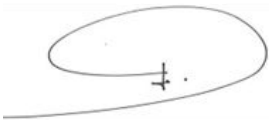
Burgemeester en wethouders van de gemeente Hardenberg,

Secretaris,

I.A.A. Oostmeijer-Oosting

Burgemeester,

M.W. Offinga